

in se nekoliko oddahneš trudnega dela. Če ti okoliščine pripuščajo, pojdi tudi k sosednim učiteljem in tovaršem, hodi poslušat k šolskim spraševanjem, učiteljskim zborom i. t. d., da si pridobuješ novih dobrih navad in da se pošteno razvedruješ, ter si nabiraš novih moči za svoje novo delo.

Tak dnevni red, kakor ga kažem tukej, se véda, ni za vsakega učitelja. Pravilo naj bo: „Ne bodi preojster, pa tudi ne premehek“. Drugi pa: „Na tanko se ravnaj po redu, ki si ga vstanovil; le bolezen ali pokorščina do svojih prednikov in vljudnost ali gostoljubnost do kakega prijatla, s komur se moraš pečati, te more izgovarjati.

Če se na tanko ravnaš po redu, si boš vterjal svoj značaj, boš dober kristijan in zvest deržavljan. Pri vsem tem pa boš vsem, posebno pa svojim učencem kazal lep zgled; tako boš sadil srčno in zadovoljnost ne le v svoje serce, temuč osrečeval boš tako tudi svojega bližnjega. Da bi bil ti in jaz tak, Bog daj!

Pomenki

o slovenskem pisanju.

XXXIX.

T. Save, Drave so bregovi, kjer se je gotoviti jel mladi cep, ki se mu pravi nova slovenščina. In prvi cvet, ki ga je pognal, se imenuje „Karantanski spiski“ ali „Frizinški spominki“ (die Karantanischen Aufsätze o. die Freisinger Denkmäler).

U. Čudno je, da imajo tak naslov. Zakaj se zovejo „spiski karantanski“?

T. V srednjem veku so zlasti gornje kraje, kodar so stanovali Slovenci, radi imenovali „Carantania“; posebno rad je latinski pisal to ime Kopitar. Berž ko tedaj spozna, da so oni spisi slovenski, jim dá ta naslov, in po njem so jih tako klicali i drugi učenjaki.

U. Zdaj bi jim torej rekli „spisi slovenski“. — Zakaj jim pravijo „spominki frizinški“?

T. Ker so domá iz mesta „Freising-a“ (ali Brizna, brizinski) na Bavarskem. Našli pa so jih l. 1807 v Monakovem

ali Mnihovem (München) med knjigami frizinske bukvarnice, v nekih duhovnih bukvah (Vademecum) škofa Abrahama.

U. Kdaj so bili neki pisani?

T. Kedar so jih bili našli, so se jih jako oveselili, in Dobrovsky je koj pisal Kopitarju: „Gratulor vobis Krajnciis, quia antiquissimum manuscriptum habetis“.

U. Mar to ni res?

T. Res so prav dolgo ménili, da so ti spisi naj starji spominki slovanski, da so celo iz predcirilove dobe. Čuditi se bi ne bilo, ko bi ravno Slovenci imeli prvi književni spominek, sej so bili na jugu in na zahodu z obraženimi narodi v dotiki, in sej so k njim najprej prihajali verovestniki kerščanski.

U. To bi bili mi Slovenci ponosni!

T. V tem je pač malo ponosa, da so po času nekteri spredej v omikovanji svojem, nekteri zadej. To le hvalo dá, kako, s koliko pridnostjo in koristjo, s kakim vspedom se ponaša kateri narod na zgodovinskem pozorišču. Po sadu se hvali drevo; malopridno drevo pa se poseka.

U. Da zgine, kakor so zginili mnogi narodi, celo veči od slovenskega.

T. Sploh se misli, da so le-ti spominki iz 10. stoletja. Kopitar celo sódi, da sta prvi in tretji iz 8., tedaj iz predcirilovih časov, drugi pa iz 10. veka (Glag. Cloz. Metelko, Mitth. d. hist. V. 1856). — Nemški učenjak A. Schmeller o tem dvomi, češ, da so morebiti nekako še le iz 12. stoletja (Mikl. Glag.). Pomniti je vendar, da so dobro ločiti spisi od prepisov.

XI.

U. Kdo je sestavil omenjene spise? Morebiti se iz tega dá pojasniti in bolje določiti čas njihovega začetka.

T. Spisali so jih blagovestniki, ki so od une strani koroškimi pa tudi drugim Slovencem oznanovali sveto vero zlasti med l. 769—1000.

U. Kaj se nobeden po imenu ne vé?

T. O drugem se terdi, da je delo Abrahamovo, una dva bi bil samo prepisal. Dobili pa so se vsi trije v njegovih duhovnih bukvah. V ravno tisti knjigi je neka naprava bavarskega kneza Henrika o poslih (Constitutio venerabilis ducis Henrici), ki velja tudi za Slovence; pisava naprave

in omenjenih spominkov je taka, da izvira od ene osebe, ali vsaj iz enega veka. Ker pa je resnično, da je pisal Abraham tisto „Constitutio“, sklepajo, da so tudi ti spominki njegova pisava, ali vsaj ktereга njegovih učencev.

U. Kdaj pa je bil ondi vladika, in ali je znal slovenski?

T. Abraham je bil škof ali vladika v Frizingu l. 957—994. Bil je neki po rodu ali stsllov. rodom Slovenec. V Glag. Cloz. se imenuje enkrat Carniolus, sicer pa le Carantanus. L. 974 je prejel od cesarja Otona II. v dar Loko, ki se še zdaj veli „Škofja Loka“, z okolico vred, kar nam spričuje ondod tolikanj tujih imen (Vid. Hicinger. Slov. cerk. čas. 1848). Tudi pozneje so imeli frizinški škofje posestva na Kranjskem, tako na pr. Klevevž (Klingenfels še l. 1483). Brik-senski p. so dobili od cesarja Henrika I. 1004 grajščino Bled (Bles-Veldes, Grad).

U. To nam kaže, da so mógli posebne zasluge imeti za naše kraje, ker brez vzroka bi jim tod cesarji posestev dajali ne bili. Iz tega se pa tudi vsaj nekoliko razvidi, da je težave imel med Slovenci sv. Ciril in zlasti pozneje sv. Metod.

T. Bere se, da je Abraham sam tudi bil v Loci, in ondi govoril, morebiti koj ta govor, ki se mu pripisuje (Glag. Cloz.). Mogoče, da sta una dva spisa še poprej bila sestavljena, in da ji je le prepisal v svojo knjigo.

P a š n i k.

Od kod pride, da so dan danes otroci vedno hudobniši? Starši in učitelji sploh tožijo, da je sedanja mladina vedno bolj pokvarjena, hudobniša in vedno bolj nevkrotljiva. Od kod tedaj ta razuzdanost? Se vé, da bi se tu lahko naštel mnogo vzrokov, toda iz mnogih povdarjam le enega, in to je strupeno pohujšanje sedanjega sveta. Prav malo, ali tu pa tam se še celó nič ne gleda na to, da bi se otroci že v naj nježniši starosti ne pohujševali. Ko otrok začanja komaj govoriti, že ponavlja nerodne in gerde besede, ki jih sliši pri odraščelih, žali Bog! še celó pri starših, ki nepremišljeno govoré in se roté vpričo svojih otročičev. Dobé se še celó tako brezvestni starši, ki svoje otroke seboj jemljejo, ko zahajajo v kerčme, na plesišča, v pohujšljiva igrališča i. t. d.